بسم الله الرحمن الرحيم

ޑްރަގް ކޯޓު

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ.

ޤަޟިއްޔާގެ ފަހުގެ ޙުކުމުގެ ޚުލާޞާ

✧ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 13/DC/2024

✧ ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ކަނަބިސް ބޭނުންކުރުން

✧ ދައުވާކުރާފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

✧ ދައުވާގެ ނަންބަރު: 1423/2023/DRC/700

✧ ދައުވާލިބޭފަރާތް

- ނަން: އިބްރާހީމް އިސްމާޢީލް (އިސްމާޢީލް)
- އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A269376
- ދާއިމީ އެޑްރެސް: ސ. މީދޫ / ސަވުބްނަމިލާ
- މިހާރު އުޅޭ އެޑްރެސް: ސ. މީދޫ / ސަވުބްނަމްމިލާ

✧ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 04 ޖަނަވަރީ 2024

✧ ނިމުނު ތާރީޚް: 14 ފެބްރުއަރީ 2025

ދައުވާގެ ހުލާޞާ:

މިއީ ސ. މީދޫ / ސަބުނަމްމިލާ، އިބްރާހިމް އިސްމާއިލް، 14 ނޮވެމްބަރު 2023 ދުވަހުގެ 20:30 ހާއިރާކަށްހައިރު، ހދ. އައްޑު ސެންޓަރު ގްރީންގެ އަރިހުންގެ ރިސޯޓް އޮންގެ ސޮފާ ކޮޓަރިގެ އެކްސްޕްރެސްޝަން ޓްރޭ ނަންބަރު 320 ގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅެ އުޅެނިކޮށް ވިޔަފާރި ކުރާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލައިގައި، މިނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގުޅުމުން، މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގައި ފުލުހުން މިނާއާ ސުވާލުކުރުމުން، މިނާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާތާ 01 އަހަރު ވަންދެން ކަމަށާއި، މިނާ މަސްތުވާތަކެތީގެ "ހަޝީޝްއޮއިލް" (ކެނަބިސް) ބޭނުންކުރާކަމަށް ބުނެ، ކެނަބިސް ބޭނުންކުރާކަން އިޢުތިރާފު ވެފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ހަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިބްރާހިމް އިސްމާއިލްގެ މައްޗަށް ކޯޓުގައި ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާކުރެވެ.

ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތައް:

- އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާ:

1. މި ދައުވާއާ ގުޅިގެން 2024 ޖަނަވަރީ 10 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވުނު އިބްތިދާއީ ބައްދަލުވުމުގައި އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށާއި، ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުމާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް އިބްރާހިމް އިސްމާއިލްގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާތީ، ޝަރީޢަތުން މިނާ ޑައިވަރޓްކޮށް ބެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މިނާގެ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ހުށައި 2024 ފެބުރުއަރީ 21 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން މި ކޯޓަށް ފޮނުވުމަށް، މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު ގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ މައްޗަށް[1] އަމުރުކުރެވިފައެވެ.

2. މި މައްސަލައިގެ ދައުވާ ފޯމާއި ލިޔުންތައް ލިބިފައިވާ ކަމާއި، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު ހުރި ކަމާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ބޭއްވޭ ދުވަހާއި ހަމައަށް ވަކީލަކު ޙާޟިރުނުކުރެވިއްޖެނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ނުލައި އަޑުއެހުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އިބްރާހިމްއަށް ނަސޭހަތް ދެއްވައިފައެވެ.

3. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން އިބްރާހިމް އިސްމާއިލްގެ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކޮށް، 2024 ފެބުރުއަރީ 20 ވަނަ ދުވަހު މި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.

- ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ: (ފުރަތަމަ ޖަލްސާ)

1. ދައުވާގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ސ. މީދޫ / ސަބުނަމްމިލާ އިބްރާހިމް އިސްމާއިލްގެ މައްޗަށް ދައުވާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ، މިނާ 14 ނޮވެމްބަރު 2023 ދުވަހުގެ 20:30 ހާއިރާކަށްހައިރު، ހދ. އައްޑު ސެންޓަރު ގްރީންގެ އަރިހުންގެ ރިސޯޓް އޮންގެ ސޮފާ ކޮޓަރިގެ އެކްސްޕްރެސްޝަން ޓްރޭ ނަންބަރު 320 ގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅެ އުޅެނިކޮށް ވިޔަފާރި ކުރާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލައިގައި، މިނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގުޅުމުން، މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގައި ފުލުހުން މިނާއާ ސުވާލުކުރުމުން، މިނާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާތާ 01 އަހަރު ވަންދެން ކަމަށާއި، މިނާ މަސްތުވާތަކެތީގެ "ހަޝީޝްއޮއިލް" (ކެނަބިސް) ބޭނުންކުރާކަމަށް ބުނެ، ކެނަބިސް ބޭނުންކުރާކަން އިޢުތިރާފު ވެފައިވާތީ، ޤާނޫނު

[1] މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 435-D1-A/2024/7 އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހުށަހަޅަން ކުރެވުނު އަމުރު.

ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޙަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކަނަބިސް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ ހުށަހަޅާ ކަމަށެވެ.[2] އަދި މަސްތުވާތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކުށެއްގެ ދައުވާއެއް މިމަޙްކަމަށް މީނާގެ މައްޗަށް އުފުލިފައިނުވާ ކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

2. ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިބްރާހިމް އިސްމާއީލްގެ މައްޗަށް ކުރި ދައުވާގެ ޖަލްސާގައި، ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި، ދައުވާއަކީ ތެދު ދައުވާއެއް ކަމަށާއި، ދައުވާގައިވާ ފަދައިން މަސްތުވާތަކުން ޖެހިލުވުން ބޭނުން ކުރި ކަމަށާއި، އަދި ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ބުނެ، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މިހާ އިޢުތިރާފު ވެފައިވެއެވެ.[3] މި މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ހުށަހެޅިފައިވާ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް ލިބިފައިވާ ކަމަށާއި، މިމައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންވަނީ ވަކިވަކި ނުކުތާ އަލިއަޅުވަމުން ކަމަށާއި، އަދި މަސްތުވާތަކާއިބެހޭ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކުށެއްގެ ދައުވާއެއް މިމަޙްކަމަށް އުފުލިފައިނުވާ ކަމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

3. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް ފޮނުވާފައިވާ އިބްރާހިމް އިސްމާއީލްގެ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓަށް ބަލާއިރު، މީނާއަކީ އުމުރުން 24 އަހަރުން ފެށިގެން މަސްތުވާތަކުގެ ބޭނުންކުރަމުން އަންނަ މީހެއްކަމާއި، މީނާގެ ކުރެކުދިތަކުގެ މަސްތުވާތަކުގެ 06 ބާވަތަކަށް ޓެސްޓް ކުރެވުނުއިރު، މީނާގެ ކުރެކުދިތަކުގެ މަސްތުވާތަކުގެ އެއްވެސް ބާވަތަކަށް ޕޮޒިޓިވް ނުވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

4. އަދި، ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެސެސްމަންޓުން އެނގޭގޮތުގައި، އިބްރާހިމް އިސްމާއީލް އަކީ މަސްތުވާތަކުގެ ބޭނުން ކުރުމަށް ދެރިޔާ ފައިބާ މީހެއްކަމާއި، މީނާއަކީ ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި، ޖިސްމާނީ ގޮތުން އެ ރިލެޕްސްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި އަމަލީ ގޮތުން ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ވަރަށް ބާރުލުމެއްގައި ހުރި މީހެއް ކަމާއި، މީނާ ބައިވެރި ކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަކީ، ކޮމިއުނިޓީ އިންޓެންސިވްއައުޓްޕޭޝަންޓް 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަކަށް[4] އެނގެން އޮވެއެވެ.

5. މި މައްސަލާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އިބްރާހިމް އިސްމާއީލްގެ މައްޗަށް ފުރަތަމަ ޙުކުމްކުރެވޭނީ، އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހިފެހެއްޓުމާއެކު ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިކުރުމަށް ހުކުމްކޮށް ނިންމަކަމާއި، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމު ފުރިހަމަކުރާނަމަ، ކޯޓުއަމުރާ ފަދުގެ ޙުކުމްތަކުން ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރެވި މީނާ މިނިވަންވުމަށް ފުރުސަތު އޮންނާނެ ކަމާއި، އަދި ޕްރޮގްރާމު ބައިވެރިވުން ނުފުރާނަމަ، މަސްތުވާތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ އުޞޫލުން ނިމުނަސް 81 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމު ހުއްޓުވުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީނާގެ މައްޗަށް ނެރުނު ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނެސް، ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛު ކުރަން ފޮނުވުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރާނެކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

6. އިސްވެ ދެންނެވުނު ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މަސްތުވާތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[5] 115 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އާއި، އެމާއްދާގެ (ށ) ދަށުން އިބްރާހިމް އިސްމާއީލް 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށް ލުމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާގެ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ކުރުމާއެކު، މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ދަށުން އެ

[2] ދައުލަތުގެ ވަކީލު 2024 މާރޗް 03 ވަނަ ދުވަހު ޑްރަގް ކޯޓަށް ދިން ބަޔާން.
[3] ދައުވާލިބޭ ފަރާތް 2024 މާރޗް 03 ވަނަ ދުވަހު ޑްރަގް ކޯޓަށް ދިން ބަޔާން.
[4] ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު: NDA/IA/2024/86 ރިޕޯޓް
[5] 17/2011 (މަސްތުވާތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)

ބުނެވެ. ތަންފީޛު ނުކޮށް ހިފެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށް،[6] މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި ބަލާލާއިރު 69 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިއާޔަތްކޮށް، ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު[7] ނެރުނުވީއެވެ.

- **ފަތުވާގެ ޚުލާޞާ:**

1. އިބްރާހީމް އިސްމާއީލްގެ ފަތުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ އައްޑޫ ސިޓީ ހުޅުމީދޫ ފެސިލިޓީ ގައި 2024 ޖޫން 01 ވަނަ ދުވަހު ފެށިފައިވާކަން ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެން އޮތެވެ.

2. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ސ.ހުޅުމީދޫ، ލިޔުން ނަންބަރު NDA-VIL/FP/2025/01 ފަތުވާ ޕްރޮގްރާމު ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ރިޕޯޓް، މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީން މައްސަލަ ނިންމުމަށް ގޮތުގެ ފޮނުވައި، ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، 2024 ޖޫން 01 ން 2025 ޖަނަވަރީ 08 ވަނަ ދުވަހާ ހަމައަށް އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ ފަތުވާގެ ބައިތައް ފުރިހަމަ ކުރިކަމަށް، ފަތުވާގެ މުއްދަތުގައި ދީނާގެ އަޅުވާލައި ސުލޫކު އަދި ދީނީ ކަންކަމަށް އިސްކަންދީ މިންވަރު ރަނގަޅު ކަމަށް، އަދި ފަތުވާގެ ގަވާއިދުތަކަށް ހުރުމަތް ތެރިކޮށް ހިތާ މިންވަރު ރަނގަޅު ކަމަށް، ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގައިވާ ގޮތަށް ފަތުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގެ ބައިތައް ފުރިހަމަ ކޮށްފައިވާތީ، އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް ފަތުވާއިން ދޫކޮށްލުމަށް މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީން[8] ނިންމިކަން އެނގެން އޮންނަކަން ފާހަގަވެއެވެ.

3. ފަތުވާގެ މުއްދަތުގައި އިބްރާހީމް އިސްމާއީލްގެ މައްސަލަ އިތުރު ކުރުމުގެ ދައުލާއެއް އުފުލިފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމާއި، އަދި މިނާ ފަތުވާއިން ދޫކޮށްލުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފާރަވެރިން ނިންމާފައިވާތީ، ޝަރުޢީގޮތް ނެރުމަށް ފަހުގެ ބުނެވެ ކުރިއަށް މައްސަލަ އޮތްކަން އެނގެން އޮތެވެ.

ފަހުގެ ބުނުން:

ދެންފަހެ، ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ސ.ހުޅުމީދޫ، ޝަބްނަމީވިލާ އިބްރާހީމް އިސްމާއީލްގެ މައްސަލަ ކުރީ ކޯޓުން ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރެވޭ ދައުލާއާ ގުޅޭން ކޯޓަށް ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުކުރާ ފަތުވާގެ ޕްރޮގްރާމް އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް ފުރިހަމަކޮށް ފައިވާކަން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ސ.ހުޅުމީދޫ، ލިޔުން ނަންބަރު NDA-VIL/FP/2025/01 ފަތުވާ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ރިޕޯޓުން އެނގޭތީ، އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް މައްސަލަ ކޯޓަށް ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނެރުމަކަށް ގެނައުމަށް، ފަތުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް ހާޒިރުކުރި މުއްދަތަކީ ފުރަތަމަ ބުނެވުނު ދަރަން ހާޒިރުކުރި މުއްދަތު ކަމަށްވާތީ، މިއަދުން ފެށިގެން ފުރަތަމަ ބުނެވި ޙުކުމް ކުރުމާއެކު، އެ ބުނެވި ތަންފީޛުކޮށް ނިމުނީ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއްވެސް ޝަރުޢީގޮތެއް ނުލައި އިބްރާހީމް އިސްމާއީލް މިނިވަން ކުރުމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 01 ނަންބަރާއި ބަލާލާއިރު މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙުކުމްކޮށް، މިފަސްލުއިން ނިންމީމެވެ.

14 ރަޖަބް 1446

14 ޖަނަވަރީ 2025

މުޙައްމަދު ސަލީމް

ޤާޟީ

[6] ޑްރަގް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 435-D1/CHTR/2024/103 ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ތަންފީޛުނުކޮށް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރު

[7] ޑްރަގް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 435-D1/RO/2024/103 ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު.

[8] ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު: NDA/VLN-MF/2024/184 މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީ ފޯމް.